

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ Ing. JUDr. V. K., CSc.**, bývajúceho v B., **2/ JUDr. J. K., CSc.**, bývajúcej v B., **3/ Ing. V. K.**, bývajúceho v B., **4/ Ing. B. K.**, bývajúcej v B., **5/ Ing. J. K.**, bývajúceho v B. a **6/ Ing. M. K.**, bývajúcej v B., zastúpených K., s.r.o. so sídlom v B., v mene ktorého koná Mgr. M. R., konateľ a advokát, proti odporcom **1/ J. F.**, bývajúcemu v C., **2/ PhDr. Ing. G. B.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. D. Š., advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v B., **o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a o nahradenie prejavu vôle**, ktorá vec bola vedená na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp.zn. 1 C 290/2007, o dovolaní navrhovateľov 1/ až 6/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. decembra 2008 sp.zn. 17 Co 257/2008, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. decembra 2008 sp.zn. 17 Co 257/2008 vo výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený a vo výroku o trovách konania, **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie navrhovateľov 1/ až 6/ proti výroku rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. decembra 2008 sp.zn. 17 Co 257/2008, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, **o d m i e t a .**

Dovolanie odporcu 2/ proti výroku rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. decembra 2008 sp.zn. 17 Co 257/2008 o trovách konania, **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Veľký Krtíš (súd prvého stupňa) rozsudkom z 15. mája 2008 č.k. 1 C 290/2007-96 určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi odporcom 1/ a odporcom 2/ dňa

7. novembra 2005, ktorej vklad bol povolený Správou katastra vo V. pod sp.zn. V., je v časti o prevode spoluvlastníckych podielov k presne špecifikovaným nehnuteľnostiam neplatná a vo zvyšku (t.j. v časti, v ktorej sa domáhali nahradenia vôle odporcu 1/ - ako predávajúceho - uzavrieť s nimi kúpnu zmluvu o prevode svojich spoluvlastníckych podielov za tých istých podmienok ako ju uzavrel s odporcom 2/) návrh zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Vychádzal zo zistenia, že navrhovatelia 1/ až 6/ sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy zo 7. novembra 2005 a že odporca 1/ predtým, než previedol spoluvlastnícke podiely k tam uvedeným nehnuteľnostiam na odporcu 2/, neponúkol spoluvlastnícke podiely na kúpu ostatným spoluvlastníkom a teda ani navrhovateľom. Dospel preto k záveru, že odporca 1/ prevodom svojich spoluvlastníckych podielov na odporcu 2/, ktorý nie je jeho blízkou osobou, porušila predkupné právo navrhovateľov 1/ až 6/. Navrhovatelia 1/ až 6/ sa dovolali relatívnej neplatnosti právneho úkonu, pričom právne účinky dovolania sa neplatnosti kúpnej zmluvy nastali okamihom, keď prejav vôle navrhovateľov 1/ až 6/, obsiahnutý v návrhu na začatie konania, bol doručený odporcom 1/ a 2/. Kúpna zmluva zo 7. novembra 2005 sa tak stala neplatnou od počiatku. Následne uzavreté právne úkony medzi odporcom 1/ a odporcom 2/ (odstúpenie od zmluvy a dohodu o vydaní nehnuteľností) považoval preto za právne irelevantné. Pokiaľ sa navrhovatelia 1/ až 6/ domáhali aj „samotnej realizácie“ predkupného práva a navrhli súdu, aby nahradil vyhlásenie vôle odporcu 1/ uzavrieť s nimi zmluvu o prevode spoluvlastníckych podielov na predmetných nehnuteľnostiach, súd prvého stupňa poukázal na to, že vzhľadom na nedostatok výslovnej právnej úpravy predkupného práva v druhej časti Občianskeho zákonníka o vecných právach, je potrebné v zmysle ustanovenia § 853 Občianskeho zákonníka aplikovať na danú vec na základe analógie všeobecné ustanovenia o predkupnom práve obsiahnuté v ôsmej časti Občianskeho zákonníka. Navrhovateľmi sledovaná realizácia predkupného práva voči odporcovi 1/ nie je preto možná a došlo by ňou i k porušeniu jej ústavou zaručeného práva vlastníť majetok.

Krajský súd v Banskej Bystrici (odvolací súd), konajúci o odvolaniach všetkých účastníkov, rozsudkom z 3. decembra 2008 sp.zn. 17 Co 257/2008 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým okresný súd určil neplatnosť kúpnej zmluvy tak, že návrh v tejto časti zamietol. Rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bol návrh vo zvyšku zamietnutý, potvrdil a rozhodol o trovách konania tak, že navrhovateľom 1/ až 6/ uložil povinnosť zaplatiť odporcom 1/ a 2/ na účet ich zástupkyne trovy konania v sume 3 000,-- Sk. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa neposúdil správne okamih účinkov

dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu a v nadväznosti na to, procesnú prípustnosť návrhu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Podľa odvolacieho súdu, ak sa účastník dovoľá relatívnej neplatnosti podaním žaloby na súd, právny úkon je platný až do vydania rozhodnutia, ktorým sa určí jeho neplatnosť a teda, že jeho účinky zanikajú až vydaním právoplatného rozhodnutia (rozsudok súdu o určení relatívnej neplatnosti právneho úkonu považoval za rozsudok konštitutívny). Aplikujúc uvedené na zistený skutkový stav dospel k záveru, že do rozhodnutia súdu o určení neplatnosti kúpnej zmluvy, odporca 2/ mohol platne odstúpiť od kúpnej zmluvy s odporcom 1/ a uzavrieť s ním dohodu o vydaní nehnuteľností, na základe zápisu ktorej v katastri nehnuteľností odporca 1/ sa znovu stal podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností. Za tohto stavu veci neexistoval v čase rozhodovania okresného súdu naliehavý právny záujem navrhovateľov na požadovanom určení v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p. Rozsudok súdu prvého stupňa v uvedenom výroku v zmysle § 220 O.s.p preto zmenil tak, že návrh navrhovateľov o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zamietol. Potvrdenie rozhodnutia súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa návrhu navrhovateľov 1/ až 6/ na nahradenie vyhlásenia vôle odporcu 1/ uzavrieť s nimi kúpnu zmluvu, odôvodnil vecnou správnosťou v tejto časti preskúmaného rozhodnutia. K dôvodom uvedeným súdom prvého stupňa dodal, že zákon neukladá odporcovi 1/ ako podielovému spoluvlastníkovi nehnuteľností predať svoje spoluvlastnícke podiely navrhovateľom. Iba v prípade, ak by zamýšľal predať svoje spoluvlastnícke podiely nie blízkym osobám, vznikla by mu povinnosť prioritne ponúknuť spoluvlastnícke podiely ostatným podielovým spoluvlastníkom, teda aj navrhovateľom. Ani súd nemôže odporcu 1/ prinútiť, aby proti svojej vôli uzavrel kúpnu zmluvu s navrhovateľmi (resp. súd nemôže túto jeho vôľu nahradiť), pretože takáto povinnosť mu zo žiadneho zákona nevyplýva. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. Odporcom priznal len trovy, ktoré vyplývali zo spisu, keďže trovy právneho zastúpenia neboli vyčíslené v zákonom stanovenej lehote (§ 151 ods. 1 a 2 O.s.p.).

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie navrhovatelia 1/ až 6/ a do výroku o trovách konania aj odporca 2/.

Navrhovatelia v dovolaní uviedli, že ho napádajú v celom rozsahu a z dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p.; dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. odôvodnili v spojení s ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. V úvode dovolania považovali

za potrebné zdôrazniť, že návrhom na začatie konania sa nedomáhali vrátenia vlastníckych práv do pôvodného stavu pred uzavretím kúpnej zmluvy, ale realizácie svojho predkupného práva v zmysle ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka, v čom bolo potrebné vidieť aj naliehavý právny záujem na nimi žiadanom určení neplatnosti kúpnej zmluvy i odstúpenia odporcu 2/ od kúpnej zmluvy. Uviedli, že odvolací súd na danú vec síce použil správne právne normy (§ 40a a § 140 Občianskeho zákonníka), nesprávne ich však vyložil. Podľa dovolateľov nesprávny je záver odvolacieho súdu, že rozhodnutie súdu o (relatívnej) neplatnosti právneho úkonu má konštitutívne účinky a až do vydania rozhodnutia súdu treba právny úkon považovať za platný. Tvrdili, že účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu nastávajú okamihom, keď tento prejav vôle dôjde subjektom relatívne neplatného právneho úkonu. Po účinnom dovolaní sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorým spoluvlastník prevádza svoj podiel na inú (nie blízku) osobu, „ani nie je možné predkupné právo realizovať inak než domáhaním sa nahradenia (nahradením) prejavu vôle predávajúceho“. Podľa dovolateľov odvolací súd nevyriešil správne ani otázku naliehavosti ich právneho záujmu na nimi požadovanom určení. Túto otázku totiž riešil len v kontexte časti návrhu na začatie konania na určení relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy porušujúcej ich predkupné právo, keď uvažoval len o stave, ktorý by tu nastal, ak by tomuto návrhu vyhovel. Opomenul však, že otázku naliehavosti právneho záujmu treba riešiť „v kontexte celého návrhu na začatie konania, pretože tento ako celok predstavuje spôsob (právnou cestu) ako dosiahnuť realizáciu predkupného práva navrhovateľov“. „Za veľké nedorozumenie“ dovolatelia považovali „splietanie/miešanie“ právnej úpravy zákonného a zmluvného predkupného práva. Záver o možnosti uplatnenia predkupného práva spoluvlastníka domáhaním sa predaja spoluvlastníckeho podielu nadobúdateľa podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ako to „navrhuje“ odvolací súd, je podľa dovolateľov nesprávny. Tvrdili, že právu spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené, ustanovenému v § 140 Občianskeho zákonníka, zodpovedá povinnosť spoluvlastníka, ktorý predkupné právo porušil, previesť na obideného spoluvlastníka svoj spoluvlastnícky podiel. Výklad podávaný odvolacím súdom je v rozpore so zásadou, podľa ktorej „právu zodpovedá povinnosť a porušeniu práva náprava, ktorej sa oprávnený (poškodený) môže domáhať na súde“ a robí tak ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka obsolétnou právnou normou. Existenciu vady uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. dovolatelia odôvodnili tým, že odvolací súd nesprávne rozhodol o odvolaniach bez nariadenia pojednávania, keď vychádzal zo zmeneného skutkového stavu veci (zmena vlastníka predmetných spoluvlastníckych podielov v KN). Odvolací súd nesprávne postupoval aj z dôvodu, že ich nevyzval v zmysle ustanovenia § 213

ods. 2 O.s.p., hoci na časť nároku o nahradenie prejavu vôle vzťahoval ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité. Navrhli preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, a tiež rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že sa ich návrhu v celom rozsahu vyhovie.

Odporca 2/ v dovolaní smerujúcom proti výroku o trovách konania uviedol, že jeho právna zástupkyňa nemala reálnu možnosť dozvedieť sa o termíne vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu a že v spise sa nachádza čiastočné vyčíslenie trov právneho zastúpenia. Krajský súd rozhodol nesprávne, keď priznal jeho zástupkyňi len trovy, ktoré vyplývali z obsahu spisu. Navrhol preto rozsudok krajského súdu v tejto časti zrušiť a navrhovateľom uložiť povinnosť zaplatiť mu trovy prvostupňového aj odvolacieho konania.

Odporca 1/ sa k dovolaniu navrhovateľov nevyjadril.

Odporca 2/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhovateľov uviedol, že navrhovatelia sa domáhajú realizácie svojho predkupného práva „nesprávnym procesným postupom“ a žiadajú, aby im súd priznal viac práv, ako im v zmysle zákona patrí. Navrhol preto dovolanie navrhovateľov 1/ až 6/ vo veci samej zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

V posudzovanej veci krajský súd rozhodol formou rozsudku tak, že rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým okresný súd žalobe vyhovel, zmenil a žalobu v tejto časti zamietol a potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým vo zvyšku žalobu zamietol. Z obsahu dovolania navrhovateľov vyplýva, že ich dovolanie smeruje proti rozsudku krajského súdu ako celku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) preto po zistení, že dovolanie podali účastníci konania, prípustnosť dovolania skúmal osobitne vo vzťahu k potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu, resp. k jeho zmeňujúcej časti a osobitne tiež vo vzťahu k dovolaniu podanom odporcom 2/ a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľov je prípustné len v tej jeho časti pokiaľ napáda výrok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Pokiaľ ich dovolanie smerovalo aj proti výroku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v jeho zamietajúcej časti potvrdil, nie je v tejto časti prípustné. V súvislosti s dovolaním podaným odporcom 2/ dospel

rovnako k záveru, že ani jeho dovolanie smerujúce proti rozsudku krajského súdu vo výroku o trovách konania, nie je prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v ustanoveniach § 237, § 238 a § 239 O.s.p. V ustanovení § 237 O.s.p. sú stanovené podmienky prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu bez ohľadu na jeho procesnú formu. Ustanovenie § 238 O.s.p. upravuje dôvody prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme rozsudku a v ustanovení § 239 O.s.p. sú uvedené dôvody prípustnosti dovolania, ktoré smerujú proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme uznesenia.

Keďže v posudzovanej veci je dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vydané vo forme rozsudku, avšak odporca 2/ dovoláním napadol len výrok o trovách konania, ktorý má povahu uznesenia, bolo potrebné prípustnosť dovolaní skúmať z hľadísk uvedených v ustanoveniach §§ 237, 238 a 239 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie navrhovateľov proti výroku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v jeho zamietajúcej časti potvrdil, nesmeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie podľa § 238 ods. 1 O.s.p. preto v tejto časti nie je prípustné. Nejedná sa ani o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p. v znení do 28. februára 2010). Nejde ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci nerozhodoval (§ 238 ods. 2 o.s.p.). Dovolanie navrhovateľov v tejto časti nie je preto prípustné ani podľa ustanovení § 238 ods. 2 a 3 O.s.p.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania navrhovateľov smerujúcu proti potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu aj z hľadísk uvedených v § 237 O.s.p. Nezistil však existenciu žiadneho dôvodu obsiahnutého v jeho taxatívnom výpočte uvedenom pod písmenami a/ až g/.

K námietkam navrhovateľov, podľa ktorých im odvolací súd odňal svojim nesprávnym postupom možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba uviesť, že tieto nie sú dôvodné. Odvolací súd totiž v časti, v ktorej potvrdil zamietajúci rozsudok okresného súdu (t.j. v časti, v ktorej okresný súd rozhodol o nahradení vôle odporcu 1/ - ako predávajúceho - uzavrieť s navrhovateľmi kúpnu zmluvu o prevode svojich spoluvlastníckych podielov za tých istých podmienok ako ju uzavrel s odporcom 2/) nevychádzal z iného skutkového základu, než súd prvého stupňa. Na vec v tejto časti nevzťahoval ani ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a ktoré je pre rozhodnutie veci určujúce (navrhovatelia v dovolaní ani žiadne konkrétne nové ustanovenie použité odvolacím súdom neuviedli). Nekonal preto v rozpore s ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p. resp. s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008, z ktorého dôvodu navrhovatelia neopodstatnene namietali, že konanie pred odvolacím súdom je zaťažené vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania podaného odporcom 2/ do výroku o trovách konania, dovolací súd dospel k záveru, že ani toto dovolanie nie je prípustné. Keďže výrok o trovách konania sa síce stáva súčasťou výroku rozsudku, ale nestráca povahu rozhodnutia vydaného vo forme uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p., v spojení s § 151 ods. 1 veta prvá O.s.p.), prípustnosť dovolania odporcu 2/ bolo treba posudzovať v zmysle ustanovení § 239 O.s.p., ktoré upravujú prípustnosť dovolania proti uzneseniu. V treťom odseku tohto zákonného ustanovenia sú vymenované prípady, ktoré vylučujú prípustnosť dovolania. Jedným z nich je aj uznesenie o trovách konania. Dovolanie odporcu 2/ smerujúce proti takémuto rozhodnutiu preto nie je prípustné.

Dovolací súd nezistil ani to, že by konanie pred odvolacím súdom trpelo niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 O.s.p. Dovolanie odporcu 2/ preto ani podľa § 237 O.s.p. prípustné nie je.

Na základe dovolania podaného navrhovateľmi zostalo teda posúdiť správnosť rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu tak, že návrh o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zamietol.

Odvolací súd odôvodnil zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa a zamietnutie návrhu, ktorým sa navrhovatelia domáhali určenia neplatnosti kúpnej zmluvy zo 7. novembra 2005

tým, že na takomto určení navrhovateľa 1/ až 6/ nemajú naliehavý právny záujem v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p.

Vychádzal pritom z právneho názoru, že rozsudok odvolacieho súdu o určení relatívnej neplatnosti právneho úkonu má konštitutívne účinky a teda, že účinky právneho úkonu zanikajú až právoplatnosťou rozsudku, ktorým súd vysloví neplatnosť právneho úkonu. Do rozhodnutia súdu o určení neplatnosti kúpnej zmluvy, mohol preto odporca 2/ platne odstúpiť od kúpnej zmluvy uzavretej s odporcom 1/ a platne s ním uzavrieť dohodu o vydaní nehnuteľností. Keďže v čase rozhodovania súdu svedčil zápis spoluvlastníckych práv k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy, v katastri nehnuteľností znova v prospech odporcu 1/, dospel k záveru, že na strane navrhovateľov chýba naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

Dovolací súd nepovažuje tieto závery odvolacieho súdu za správne.

Podľa ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.

Právny úkon, ktorý má vadu majúcu za následok jeho tzv. relatívnu neplatnosť v zmysle ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, sa považuje za platný (so všetkými právnymi dôsledkami z neho vyplývajúcimi), pokiaľ ten, na ochranu ktorého je dôvod neplatnosti právneho úkonu určený (oprávnená osoba), sa neplatnosti nedovolá. Ak sa oprávnená osoba relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovolá, je právny úkon neplatný od svojho začiatku (ex tunc). To platí i tam, kde na základe tohto relatívne neplatného právneho úkonu vzniklo vkladom do katastra nehnuteľností vecné právo.

Pri dovolaní sa neplatnosti ide o jednostranný právny úkon, ktorý sa musí adresovať druhému účastníkovi právneho úkonu, resp. všetkým účastníkom právneho úkonu, ak ten,

kto sa dovoľáva relatívnej neplatnosti právneho úkonu, nie je účastníkom tohto právneho úkonu. Dôjdením dovolania sa neplatnosti ostatným účastníkom právneho úkonu sa končí relatívna neplatnosť právneho úkonu a nastáva neplatnosť, ktorú svojimi účinkami možno prirovnať k absolútnej neplatnosti. Zákon pre to, aby nastali účinky tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu neustanovuje žiadnu formu dovolania sa tejto neplatnosti. Možno tak urobiť i žalobou (vzájomnou žalobou) podanou na súde alebo námietkou v rámci obrany proti uplatnenému právu (nároku) v konaní pred súdom. Otázkou relatívnej neplatnosti je možné v občianskom súdnom konaní vždy riešiť ako otázku predbežnú. Bez dovolania sa relatívnej neplatnosti je právny úkon platný a súd či iný orgán právnej ochrany bez tohto jednostranného právneho úkonu nemôže z úradnej povinnosti prihliadnuť na relatívnu neplatnosť (napríklad správa katastra je zásadne povinná, ak niet dovolania sa relatívnej neplatnosti, povoliť vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bez ohľadu na to, že právny úkon je relatívne neplatný).

Nie je preto správny záver odvolacieho súdu, že rozsudok súdu o určení relatívnej neplatnosti právneho úkonu má konštitutívne účinky a teda, že právny úkon je platný až do vydania rozsudku súdu a že do jeho rozhodnutia o určení neplatnosti kúpnej zmluvy odporca 2/ mohol platne odstúpiť od kúpnej zmluvy a uzavrieť s odporcom 1/ dohodu o vydaní nehnuteľností. Ak sa tak stalo potom, ako sa navrhovatelia účinne dovolali relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy (ako tomu bolo v posudzovanej veci), nemohol odporca 2/ platne od zmluvy odstúpiť (platne odstúpiť možno iba od platnej zmluvy). V nadväznosti na uvedené nie je správny ani záver odvolacieho súdu, podľa ktorého navrhovatelia nemajú na požadovanom určení naliehavý právny záujem.

Návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu vyžaduje preukázanie naliehavého právneho záujmu. Takýto návrh sa uplatní najmä v prípade, keď určovací výrok je potrebný z hľadiska občianskoprávnej prevencie (predchádzania ďalším sporom), alebo v prípade, keď výrok o neplatnosti je potrebný v konaní pred iným orgánom právnej ochrany alebo pred orgánom, ktorému bola zverená časť právomoci inak patriacej súdom (napr. v konaní pred správou katastra nehnuteľností). Právny záujem musí byť naliehavý v tom zmysle, že navrhovateľ v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa navrhovateľ v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa návrhom na začatie konania s daným petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva alebo právnej neistoty. Záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho

záujmu navrhovateľa predpokladá posúdenie, či podaný určovací návrh je vhodným (správne zvoleným a prípustným) procesným nástrojom ochrany jeho práva alebo návrhom, ktorý spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ešte iné konanie.

V posudzovanej veci odporca 1/ je síce v katastri nehnuteľností opätovne vedený ako vlastník spoluvlastníckych podielov na predmetných nehnuteľnostiach, k čomu však došlo na základe právnych úkonov, platnosť ktorých je sporná (odporca 2/ odstúpil od kúpnej zmluvy, neplatnosti ktorej sa navrhovateľa 1/ až 6/ už dovolali). Navrhovateľom 1/ až 6/ s prihliadnutím na povahu a špecifiká spoluvlastníckych právnych vzťahov nemôže byť ľahostajné, že k opätovnému zápisu spoluvlastníckych práv odporcu 1/ do katastra nehnuteľností došlo na základe sporných skutočností. Podľa dovolacieho súdu navrhovateľa 1/ až 6/ ako spoluvlastníci nehnuteľností majú naliehavý právny záujem na odstránení stavu právnej neistoty v tom, aby bol naisto určený právny stav potom, ako sa účinne dovolali relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Keďže rozsudok, ktorým súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu je listinou, na základe ktorej správa katastra vyznačí formou záznamu stav pred týmto právnym úkonom (§ 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z.), navrhovateľa môžu práve nimi požadovaným určením dosiahnuť odstránenie neistoty v právnych vzťahoch týkajúcich sa spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, prípade predísť možným ďalším sporom.

So zreteľom na vyššie uvedené dôvody, dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v časti meniacej rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je správne, keďže spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Preto napadnutý rozsudok v tejto časti, i v časti o trovách konania, podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Dovolanie navrhovateľov 1/ až 6/ smerujúce proti výroku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v jeho zamietajúcej časti potvrdil, ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p.), keďže dovolanie proti tejto časti rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné podľa § 238 ods. 1, 2, 3 O.s.p. a neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v § 237 O.s.p. Rovnako ako neprípustné, odmietol aj dovolanie odporcu 2/ smerujúce proti výroku odvolacieho súdu o trovách konania, keďže jeho dovolanie smerovalo proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému podľa § 239 O.s.p. prípustné nie je a neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v § 237 O.s.p.

Napokon, výrok o trovách konania bol týmto rozhodnutím zrušený a aj v tejto časti bola vec vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. októbra 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová